Ter attentie van de leden van de verkiezingsprogrammacommissie

18 juli 2025, Utrecht

Betreft: Investeren in het toekomstperspectief van dak- en thuisloze jongeren

Beste leden van de verkiezingsprogrammacommissie,

Het gaat niet goed met Nederlandse jongeren. Vele duizenden zitten in een langdurige crisissituatie: ze zijn dak- of thuisloos of dreigen dit te worden, zitten in de schulden en missen een sociaal of financieel vangnet. Vaak moeten ze het zonder de steun van ouders stellen, veel van hen komen uit de jeugdzorg.

Via deze brief vragen we u om een oplossing voor deze jongeren op te nemen in uw verkiezingsprogramma en toekomstige beleidsplannen.

Over Stichting Zwerfjongeren Nederland en Stichting het Bouwdepot

Dak- en thuisloze jongeren weten zelf het beste wat nodig is om hun situatie te verbeteren en te voorkomen. **Stichting Zwerfjongeren Nederland (SZN)** werkt als belangenbehartiger met en voor deze jongeren aan een veilig thuis en bestaanszekerheid voor jongeren in een kwetsbare positie.

Vanuit deze stichting is samen met de jongeren de interventie **het Bouwdepot** ontworpen: een radicaal eenvoudige aanpak die bottom-up ontwikkeld is. De aanpak sluit aan bij de werkelijke behoeften van jongeren (18-27) in precaire leefsituaties en helpt hen op weg naar perspectief en een zelfstandige toekomst. Jongeren ontvangen een jaar lang een maandelijks bedrag van 1369,- euro (sociaal minimum) voor hun levensonderhoud. Het onderliggende principe is dat financiële ondersteuning ‘vanuit vertrouwen’ wordt gegeven. Dat geeft de benodigde rust om de jongeren te begeleiden naar functioneren in de maatschappij. Samen met de gemeente bepaalt het Bouwdepot wie in aanmerking komt, op basis van lokale behoeften. Deze jongeren krijgen tijdens het jaar begeleiding van de lokale zorg- en welzijnspartijen.

Onderzoeksresultaten tonen aan dat de aanpak zowel een crisisafwendende als preventieve werking heeft. Stichting het Bouwdepot zet zich daarom in om deze bewezen effectieve interventie mogelijk te maken voor alle jongeren in een kwetsbare positie die kampen met (dreigende) dak- en thuisloosheid.

Wat kunt u doen?

Voor het verkiezingsprogramma van 2025 geven we u graag de volgende twee concrete beleidsaanbevelingen mee om op te nemen in uw programma:

1. **Een oplossing voor jongeren met serieuze problemen op weg naar volwassenheid**

Opgave: Zo'n 350.000 jongeren ondervinden op dit moment serieuze problemen op weg naar volwassenheid en deze groep groeit. Een deel van deze groep, ruim 8.500 jongeren, is geregistreerd als dak- of thuisloos. Hulpverleners en gemeenten trekken regelmatig aan de bel omdat reguliere hulpverlening, zoals de jeugdzorg of de bijstand, onvoldoende handvatten biedt om deze doelgroep te helpen waardoor zij geen grip kunnen krijgen op deze jongeren.

Aanbeveling: Stel meer gemeenten in staat om meer jongeren in een kwetsbare positie te helpen. Het Bouwdepot is op dit moment voor slechts een handjevol jongeren in een beperkt aantal gemeenten (Eindhoven, Amersfoort, Arnhem, Den Bosch, Leiden, Delft, de Rijnstreek, Groningen, Stichtse Vecht, Hilversum) beschikbaar. Gezien de beperkte middelen waar gemeenten uit kunnen putten is dit begrijpelijk. Toch verdienen veel meer jongeren een kans op toekomstperspectief.

Gemeenten zijn enthousiast over het Bouwdepot omdat zij met de methode grip krijgen op een moeilijk te bereiken doelgroep, omdat de collectieve aanpak minder arbeidsintensief is dan individueel maatwerk, vanwege de preventieve werking van de methode en omdat de methode rendeert. Gemeenten verdienen hun initiële investering na 3 jaar terug, zo blijkt uit de maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA). Dit staat nog los van de kosten die gemeenten besparen op het gebied van preventie, door jongeren in de knel te helpen voordat zij bijvoorbeeld dakloos worden of in de opvang terechtkomen.

Hulpverleners zijn enthousiast omdat jongeren met de Bouwdepot-methode sneller op eigen benen kunnen staan en zij minder tijd kwijt zijn aan het dwalen door een oerwoud aan regels met jongeren. Op deze manier spelen zij meer fte vrij om meer jongeren te kunnen helpen.

1. **Breng in kaart hoeveel jongeren in Nederland gebaat zijn bij de Bouwdepot-aanpak, bijvoorbeeld omdat ze risico lopen om dakloos te worden of omdat ze uit de jeugdzorg komen.**
2. **Neem de Bouwdepot-aanpak op als best practice in het Nationaal Actieplan Dakloosheid.**
3. **Onderzoek de mogelijkheden om de Bouwdepot-aanpak landelijk als zorginterventie toe te passen.**

2. Zorg dat de bijstand aansluit op de behoeften van jongeren en pak knelpunten aan

Opgave: Hoewel het aantal jongeren dat gebruikmaakt van de bijstand is de afgelopen periode is gestegen, toonde de Nederlandse Arbeidsinspectie aan dat 7 op de 10 jongeren (18-27) die recht hebben op de bijstand, hier geen gebruik van maakt. Dit heeft allerlei redenen. Zo vraagt de participatiewet een doenvermogen van deze jongeren, waar zij (nog) niet toe in staat zijn. Daarnaast speelt schaamte om niet op eigen benen te kunnen staan een rol, maar ook angst voor harde sancties. De werkwijze in de participatiewet van controle en het voorwaardelijke karakter sluit niet aan bij de leefwereld van jongeren, en is voor jongeren in de meest kwetsbare posities vaak een te hoge drempel die ontmoedigend werkt.

Het gevolg: jongeren raken uit beeld en komen pas later weer bovendrijven bij gemeenten, wanneer problemen zich hebben opgestapeld. Daarbij is de participatiewet erop gericht om jongeren zo snel mogelijk aan het werk te krijgen. Voor deze doelgroep in een zeer kwetsbare positie, zonder sociaal netwerk waar (dreigende) dak- of thuisloosheid speelt, is er eerst financiële rust en zorg nodig voordat zij stappen kunnen maken richting passende studie/werk en daarmee richting duurzame bestaanszekerheid.

De Bouwdepot-methode werkt wel voor deze doelgroep omdat zij, dankzij de financiële zekerheid en het vertrouwen dat wordt gegeven, in alle rust kunnen werken aan hun toekomstperspectief. En met succes: Uit het Drift/Erasmus Universiteit onderzoek over onze methode blijkt dat zij na een jaar financiële ondersteuning beter in hun vel zaten en zijn meer jongeren zelfstandig gaan wonen (60,9 naar 82,6%), voltijd gaan werken (8,7% naar 30,4%) en schuldenvrij (30,4% naar 56,5%).

Daarnaast is de demissionair staatssecretaris Participatie en Integratie de mening toegedaan dat het Bouwdepot een vorm van **gemeentelijke inkomenspolitiek** is en in strijd is met de participatiewet (in balans). Ook dit staat opschaling in de weg.

Aanbeveling: Knelpunten in regelgeving wegnemen. Gelukkig is er met brede steun vanuit de Tweede Kamer, en is de motie Dijk/Flach aangenomen. Deze motie verzoekt de regering om bij de uitwerking van de herziene participatiewet met een oplossing voor deze jongeren te komen. Onderdeel van de motie is om succesvolle initiatieven buiten de kaders van de wet, zoals het Bouwdepot, doorgang te laten vinden. Helaas geeft de demissionair staatssecretaris in de kamerbrief over de uitwerking van deze motie aan dat initiatieven binnen de kaders van de participatiewet in balans moeten vallen. Dit maakt het uitvoeren van de methode onmogelijk omdat een aantal kernwaarden van de methode haaks staan op de kenmerken van de wet. De demissionair staatssecretaris legt daarmee de motie feitelijk naast zich neer.

4. **Zorg dat de Participatiewet in Balans beter aansluit op de behoeften van jongeren.**
5. **Maak bij de uitwerking van de Participatiewet in Balans bewezen maatschappelijke interventies zoals het Bouwdepot mogelijk.**
6. **Een effectieve zorginterventie voor kwetsbare jongeren**

Uiteraard ben ik altijd bereid om het bovenstaande mondeling toe te lichten. U kunt mij bereiken via 06-30720138 of via marleen@hetbouwdepot.nl.

Veel succes met uw belangrijke werk.

Hoogachtend,

Marleen van der Kolk,
Directeur Stichting Zwerfjongeren Nederland/Stichting het Bouwdepot.
https://hetbouwdepot.nl

Meer weten over de methode het Bouwdepot?

- **Rapportages van ex-deelnemers.** Ex-deelneemster Jennifer (24) zegt: "*En ik heb mijn rijbewijs kunnen halen. Later kon ik ook mijn taxibedrijf openen. Dat is wel echt geweldig. Ik had nooit gedacht dat ik deze kans zou krijgen. Als dit niet was gebeurd, had ik nog in de crisisopvang gezeten.*"
    - Omroep Brabant: Jennifer (24) leefde op straat, maar heeft nu een eigen taxibedrijf.
    - NOS: Hoe een jaar leefgeld Ricardo zijn leven volledig veranderde.
    - RTL Nieuws: Gratis' een jaar 1300 euro per maand biedt kwetsbare jongeren kans op nieuwe toekomst
    - Reformatorisch Dagblad: Het Bouwdepot geeft dak- en thuisloze jongeren een steuntje in de rug: „Waar droom je van?"

- **Testimonials van gemeenten en hulpverleners.** CDA-wethouder Gerben van Voorden, gemeente Hilversum zegt: "*Wij voorkomen hiermee dat jongeren verder van de maatschappij afglijden. Zij zijn anders de dupe. Wanneer zij verder afglijden leidt dat alleen maar tot meer zorgkosten*".

  Hulpverlener Joran van het JIT Amersfoort zegt: "*De begeleiding komt meer op een afstand te staan. De jongeren pakken de verantwoordelijkheid over hun eigen leven door het Bouwdepot op. Ook ben ik met de Bouwdepot jongeren veel minder tijd kwijt aan 'dwalen in het systeem', op zoek naar ontheffingen, voldoende inkomen en bijzondere bijstand. Zo heb ik de tijd om vanaf dag 1 kwetsbare jongeren beter te begeleiden en meer jongeren te helpen."*

  - Radio 1: Gemeenten geven jongeren een jaar lang basisinkomen en ondersteuning: hoe is het om deel te nemen?
  - Trouw: Gemeenten staan lijnrecht tegenover staatssecretaris: 'Wij willen kwetsbaren blijven helpen'
  - Algemeen Dagblad: Krijgen kwetsbare jongeren straks elke maand gratis geld in Nijmegen? Als het aan deze politici ligt wel.
  - Brabants Dagblad: Een jaar zonder stress dankzij 1300 euro leefgeld: Tilburg helpt kwetsbare jongeren hun leven op orde te brengen.
  - Algemeen Dagblad: Eindhoven door met 'gratis geld' voor kwetsbare jongeren, ook al doorkruist het rijksbeleid
  - NH Gooi: Hilversum blijft vasthouden aan 'omstreden' steun aan kwetsbare jongeren